

2019

Restaurátorský záměr

**Pivovarský sloup se sochou Krista, Moskevská ul.,
Česká Lípa**

Vypracovala: MgA. Jana Prokýšková a MgA. Jan Prokýšek, Popelín 5, 37855.

Čj. MK: 41806/2018, 70407/2016

Tel.: 736207336, email: prokyskovajana@gmail.com

Tel.: 728301240, email: proky.soch@seznam.cz

V Popelíně dne: 20. 6. 2019

1. Lokalizace památky

Kraj: Liberecký

Okres: Česká Lípa

Obec: Česká Lípa

Dílo: Pivovarský sloup s Kristem

Umístění: U kruhového objezdu ústící do ulic Moskevská a Pivovarská, naproti bývalému pivovaru.

Číslo parcely: 773/2 v k. ú Česká Lípa

Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP: zatím není zapsán

2. Údaje o památce

Autor: podstavec a dřík zhotovil zednický mistr Josef Fröhlich z Borku, zdobená hlavice se sochou Krista z některé z pražských dílen

Datace: mezi lety 1839 – 1840

Rozměry: sloup se schody a dříkem 563 cm, Kristus cca 80 cm

Technika, materiál: Kamenosochařsky opracovaný pískovec místní lokality

Předchozí restaurátorské zásahy: Identifikovány – na objektu jsou patrné tmely povrchového rázu a nové doplňky – ruka, hlava, prsty u levé nohy

3. Údaje o akci

Vlastník: Město Česká Lípa

Objednavatel: Město Česká Lípa

Restaurátor: MgA. Jana Prokýšková, MgA. Jan Prokýšek

Záměr proveden: červen - červenec 2019

4. Historický průzkum

Sloup se sochou žehnajícího Krista byl postaven mezi lety 1839–1840 na místě staršího a již zcela poškozeného sloupu se sochou sv. Jana Křtitele. Zatímco podstavec a dřík zhotovil zednický mistr Josef Fröhlich z Borku a tato část byla před panský pivovar umístěna již na podzim 1839, pochází zdobená hlavice se sochou Krista z některé z pražských dílen a k osazení došlo až koncem srpna 1840. Slavnostní posvěcení nového sloupu děkanem Antonem Kromholzem pak proběhlo 28. září na den sv. Václava téhož roku.

S postupující potřebou modernizace se však tato sakrální památka začala stávat komplikací pro dopravu. Již roku 1913 byla pivovarem podána žádost o přesunutí sloupu, který byl překážkou na nové silnici, k zamýšlenému transferu ale nakonec nedošlo. Nicméně

již tehdy vykazoval sloup jisté známky poškození - vrcholová socha Krista měla ulomenou pravou část hlavy i vztyčenou žehnající ruku. K nejvýraznějšímu poničení však došlo v roce 1961, kdy byl sloup následkem neopatrného couvání vojenského vozidla vychýlen ze své osy. K obnově památky došlo až v roce 1975 poté, co byla přesunuta do klášterní zahrady v České Lípě. Rekonstrukční práce byly provedeny akademickými sochaři Miroslavem Zentnerem a Josefem Šimůnkem. Nejprve došlo k upevnění stability objektu, usazení a upevnění hlavice s prstencem i sochy Krista. Následně byl sloup zbaven usazených nečistot a došlo k sejmutí zbytků barevného nátěru, stejně jako zbytků dřívější cementovápných doplňků a tmelů. Uražená hlava byla znovu připevněna, osazena na měděný čep a chybějící část domodelována, podobně jako část pravé ruky, chybějící prsty levé nohy a jiné menší detaily.

K dalšímu transferu došlo v souvislosti se stavbou kulturního domu Crystal, kdy byl sloup znovu odstraněn a uložen v Okresním vlastivědném muzeu v České Lípě. V roce 1997 rozhodlo město o jeho návratu na původní místo. Při příležitosti nového transferu byl sloup v roce 1999 znovu rekonstruován, tentokrát opravu provedl restaurátor Pavel Kraus z Pavlovic. Bylo provedeno chemické ošetření a zpevnění, očištění od nečistot a na několika místech doplnění umělým kamenem. Po lokálních retuších a hydrofobizaci pak byl sloup usazen na přibližné původní místo naproti bývalému pivovaru.¹

5. Popis díla

Dílo se nachází naproti bývalému pivovaru u kruhového objezdu ústící do ulic Moskevská a Pivovarská.

Sloup se sochou Krista je vysekán z pískovce a je rozdělen na čtyři části (sokl, patka dřík a hlavice), tři schodové stupně složené též z jednotlivých kvádrů a vrcholovou sochu. Sokl pod sloupem je bez nápisu pouze s jednoduchou profilací. Na něj je postavena patka též s jednoduchou profilací, na které je vztyčen válcovitý sloup na vrcholu zakončený hlavicí. Hlavice je zdobená květinami ze čtyř stran. Nad nimi je zdobený oblouk vejcovcem. Na hlavicí je postaven žehnající Kristus ve splývavém rouchu.

6. Nálezová zpráva (vizuální průzkum)

Objekt se nachází pod vzrostlými stromy, je vystaven zvýšenému riziku biologického napadení. Z velké části je pokryt převážně řasami a lišejníky, ve spodních partiích i mechy. Na schodových stupních jsou zachyceny i vyšší rostliny, které svými kořínky napomáhají zavlhčení a rozestupování spár. Povrch kamene na místech nejvíce exponovaných povětrnostním podmínkám a dešti (převážně povrch Krista) je znečištěn též ulpělými černými krustami s navázanými prachovými depozity. V horních partiích sloupu, na hlavicí a Kristovi jsou patrná erozivní poškození povrchu kamene. Kámen je lokálně degradovaný a spráskává se, místy se odlupuje po větších krustách. Koroze je způsobena povětrnostními podmínkami a vymýváním pojiva materiálu vodou a silami doprovázejícími změny teploty. Toto poškození je podpořeno pravděpodobně v minulosti použitým nevhodným zpevňovacím prostředkem.

¹ Z emailové korespondence, informace získané od Anny Machaňové, DiS., referentky památkové péče, stavební úřad

Na dříku sloupu jsou patrná mechanická povrchová poškození kamene, rýpace.

Na celém objektu jsou lokálně patrné praskliny a stárnoucí tmely a spáry, které jsou již za hranicí své životnosti. Převážně na Kristovi jsou viditelné masivnější modelační doplňky, jedná se převážně o část obličeje a celou pravou ruku, která je po tvarové stránce nevyhovující.

Rímsa pod Kristem, která je součástí hlavice nese též známky masivního úbytku hmoty kamene. Lokálně na dvou místech se jedná o utrženou hmotu tmelu, po které na těchto místech zbyla pouze kovová armatura.

Na soše Krista pravděpodobně chybí svatozář.

Schodové stupně pod objektem nesou známky zvýšeného zavlhčení způsobené vztlínajícím kapilárním transportem vody.

7. Navrhovaný postup restaurátorského zásahu

Před započítím restaurátorských prací je nutné provést dokumentaci stavu a změření památky před restaurováním. V případě odhalení nových skutečností, budou zahrnuty do závěrečné restaurátorské zprávy.

Poté je třeba povrch celého objektu důkladně omýt regulovanou tlakovou vodou a následně mechanicky očistit památku od hrubých nánosů a ulpělých depozitů, mikrovegetace a vyšších rostlin kartáči s různou tvrdostí se silonovým vlasem. Povrch díla bude ošetřen vhodným biocidním prostředkem, čímž se převážně zahubí stávající a částečně zamezí na určitou dobu dalšímu růstu řas, mechů a lišejníků. V případě, že po umytí se na objektu budou i nadále vyskytovat neestetické kontrastní černé depozity, budou potlačeny chemickou cestou nebo mikropískováním.

Další fází bude lokální zabezpečení nesoudržné hmoty zpevňovacím prostředkem.

Praskliny, které se vyskytují po celém díle, je třeba proinjektovat injektážním prostředkem, aby se do nich zamezilo vniknutí dešťové vody a následnému dalšímu nárůstu tohoto poškození.

Dožilé tmely a spáry z předchozích restaurátorských zásahů je třeba odstranit a nahradit vhodným materiálem na minerální bázi. Bude tak provedeno minerálním tmelem barvou a strukturou odpovídajícím originální hmotě kamene. Doplněk ruky bude šetrně odstraněn tak, aby se nepoškodila originální hmota kamene. Ruka bude domodelována z hlíny, zaformována a následně bude z formy vytvořen výdusek z umělého kamene, který bude ke Kristovi připevněn a spára bude vytmelena.

Na závěr je třeba provést barevnou lokální nápodobivou zcelující retuš, aby se nově doplněné tmely barevně zapojily do celkového estetického vjemu. Budou provedeny světlostálými pigmenty pojenými akrylátovým mediem.

S přihlédnutím k umístění objektu pod stromy a předpokládanému následnému setrvání na svém původním místě, by bylo vhodné povrch sochy hydrofobizovat.

Aby se zamezilo negativním vlivům vztlínající vlhkosti a s tím spojený transport vodorozpuštěných solí v materiálu, je třeba zhotovit drenáž okolo celého objektu. Nejprve bude odkopána zemina do úrovně základů. Boky kamenů budou obloženy novou fólií. Do jámy bude vložena drenážní trubka chráněná geotextilií proti zanesení zeminou a bude zasypána šterkem, přikrytým dekoračním oblázkem.

Během celého restaurátorského procesu je třeba vést pečlivou fotodokumentaci a na závěr provést restaurátorskou zprávu.

8. Navrhované použité materiály a technologie

Materiály a technologie budou vybírány na základě zkušeností zhotovitele-restaurátora a konzultací se zástupcem památkové péče a zástupcem objednatele/investora. Použity mohou být následující materiály.

Úkon	Technika
	Materiál
Čištění	Silonové kartáče a štětce s různou délkou a tvrdostí vlasu
	Mechanické snímání pomocí oplachu vodou, regulovaná tlaková voda
Biocidní ošetření	Napouštění štětcem, aplikace pomocí stříčky
	směs čpavkové a peroxidové vody, líh, ajatin
Konsolidace	Smáčením
	Zpevňovač na bázi organokřemičitanu Fixasil OH sch 07, chemie Slaný, nebo Funcosil steinfesstiger 100 popřípadě 300, Remmers, Porosi Z nebo RZ od firmy Aqua
Lepení	Epoxydová, polyesterová pryskyřice, nerezové armatury
Injektáž	Epoxydová nebo akrylátová pryskyřice
Tmelení, spárování	nanášením
	bílý portlandský cement, kombinace písků, vápenná kaše, slabě koncentrovaná akrylátová disperze nerezové armatury
Barevné retuše	
	Světlostálé pigmenty, slabě koncentrované akrylátové medium Primal AC35, Paraloid B72

V Popelíně, dne 20. 6. 2019

MgA. Jana Prokýšková a MgA. Jan Prokýšek

9. Fotodokumentace

Obrázek 1 - Celkový pohled zepředu

*Popelín 5, 378 53 Popelín, email: ja.na.dolezalova@seznam.cz, proky.soch@seznam.cz
WWW.RESTAUROVANISOCH.COM*

Obrázek 2 - Celkový pohled z levé strany

Obrázek 3 - Celkový pohled z pravé strany

Popelín 5, 378 53 Popelín, email: ja.na.dolezalova@seznam.cz, proky.soch@seznam.cz
WWW.RESTAUROVANISOCH.COM

Obrázek 4 - Celkový pohled zezadu

Obrázek 5 - Dřík sloupu, pohled zepředu, patrné dožilé tmely a povrchové mechanické poškození kamene

Obrázek 6 - Socha Krista, pohled zepředu, černé krusty, biologické znečištění a nevhodný doplněk ruky, chybějící materiál kamene

Obrázek 7 - Socha Krista, pohled zezadu, biologické napadení objektu, černé krusty

Popelín 5, 378 53 Popelín, email: ja.na.dolezalova@seznam.cz, proky.soch@seznam.cz
WWW.RESTAUROVANISOCH.COM

Obrázek 8 - Detail hlavice, pohled zprava, znečištění, černé krusty, biologické napadení, dožilé tmely a spáry

Obrázek 9 - Detail podstavce a schodových stupňů, pohled zepředu, znečištění, biologické napadení, mechanické poškození, nevhodné tmely, spáry

Obrázek 10 - Detail podstavce a schodových stupňů, pohled zprava, znečištění, biologické napadení, mechanické poškození, nevhodné tmely, spáry

Obrázek 11 - Detail podstavce a schodových stupňů, pohled zezadu, znečištění, biologické napadení, mechanické poškození, nevhodné tmely, spáry

Obrázek 12 - Detail schodových stupňů, pohled zezadu, znečištění, zavlhčení spodní části objektu a s tím spojené masivnější biologické napadení a růst vyšších rostlin, nevhodné tmely, dožilé spáry

Obsah

1.	Lokalizace památky.....	2
2.	Údaje o památce	2
3.	Údaje o akci.....	2
4.	Historický průzkum.....	2
5.	Popis díla	3
6.	Nálezová zpráva (vizuální průzkum)	3
7.	Navrhovaný postup restaurátorského zásahu	4
8.	Navrhované použité materiály a technologie	5
9.	Fotodokumentace	6